

Selle voldiku eesmärk on olla abiliseks raamatupidamise korraldamisel ning anda viiteid vastavatele seadustele, määrustele ja juhenditele, mida peavad ühendused jälgima oma igapäevatöös.

Vastuseid leiate sagedamini esitatud küsimustele, millele on pidanud vastama nii EMSL kui teised mittetulundusühenduste nõustajad üle Eesti.

Raamatupidamine ja maksud Eesti mittetulundusühingutele ja sihtasutustele **2007**

RAAMATUPIDAMINE

Kas raamatupidamine on mittetulundusühingutes ja sihtasutustes kohustuslik?

Jah. Raamatupidamise korraldamine on kohustuslik. Mittetulundusühingud (MTÜ) ja sihtasutused (SA) on raamatupidamiskohustused vastavalt Raamatupidamise seaduse § 2. Raamatupidamist korraldatakse kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga.

Eesti head raamatupidamistava reguleeritakse Raamatupidamise seadusega, mida täiendavad EV Raamatupidamise Toimkonna juhendid.

Kas igal ühendusel peab olema raamatupidaja?

Ei, kindlasti ei pea.

Raamatupidamise korraldamiseks on juhatusel kolm võimalust:

- palgata raamatupidaja;
- sõlmida leping mõne raamatupidamisteenust osutava isikuga (firma või FIE);
- teha ise raamatupidamist.

Kaks viimast võimalust on otstarbekad juhul kui rahalisi liikumisi on vähe.

Raamatupidajate tööd hõlbustab õige raamatupidamisprogramm.

Milliseid seadusi peab MTÜ ja SA raamatupidamisega seoses järgima?

MTÜ või SA peab järgima kõiki Eesti õigusakte, mis reguleerivad asutamist, tegevust, raamatupidamist, maksundust jms. Olulisemad on Raamatupidamise seadus, Mittetulundusühingute seadus, Sihtasutuste seadus, Maksukorralduse seadus, Tulumaksuseadus, Sotsiaalmaksuseadus, Käibemaksuseadus, Ravikindlustuse seadus, Töötuskindlustuse seadus ja Kogumispensionide seadus.

Lisaks tuleb jälgida Vabariigi Valitsuse ja rahandusministri määruseid ja EV Raamatupidamise Toimkonna juhendeid.

Milline peab raamatupidamine olema?

Raamatupidamise korraldamise aluseks igas konkreetses MTÜs või SAs on raamatupidamise sisekorra eeskirjad, mis kinnitatakse MTÜ juhatusel või SA nõukogu poolt.

Sise-eeskirjad peavad reguleerima majandustehingute dokumenteerimist ja kirjendamist, raamatupidamisregistrite pidamist, kontoplaani, vara liigitamise kriteeriume põhi- ja käibevaraks jm, mille kohta annab täpsemat teavet Raamatupidamise seadus § 11.

Raamatupidamiskohustuslase kohustus on pidada arvestust, dokumenteerida kõik majandustehingud, kirjendada algdokumentide alusel kõiki oma majandustehinguid raamatupidamisregistrites, koostada ja esitada majandusaasta aruanded, säilitada raamatupidamisdokumente.

Raamatupidamisregistritest annab täpsemat teavet Raamatupidamise seadus § 9, dokumentidest § 7, kontoplaani koostamisest § 8, dokumentide säilitamisest § 12, aruandlusest seaduse kolmas peatükk. Raamatupidamist peetakse tekkepõhiselt st majandustehinguid kajastatakse nende toimumise hetke seisuga, sõltumata sellest, kas raha tehingutelt on laekunud või tasutud. Raamatupidamise korraldamisel tuleks jälgida ka mõisteid Raamatupidamise seaduse § 3 järgi.

Kas ühendustel on audiitorkontroll kohustuslik?

Sihtasutustel on auditeerimine kohustuslik vastavalt Sihtasutuse seaduse § 35. Mittetulundusühingutel, kellel on rahalisi liikumisi rohkem, soovitame oma tegevuse kontrollimiseks ja läbipaistavamaks muutmiseks samuti audiitorkontrolli. Väiksematel ühingutel piisab revisjonist.

Kas MTÜ või SA võib tegeleda majandustegevusega ja saada sellest kasumit?

Jah, majandustegevus võib olla. Sellest tekib kasum või kahjum, mis peab kajastuma majandusaasta aruannetes. Tulu võib kasutada üksnes põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks ning kasumit ei või jaotada liikmetele ega asutajatele.

Kas ametisõitudeks võib kasutada isiklike sõiduautosid ja maksta selle eest hüvitist?

Jah, võib kasutada. Isiklike sõiduautode ametisõitudeks kasutamise kulude hüvitamise korda reguleerib Vabariigi Valitsuse 14. juuni 2006 määrus nr 164.

Selle määruse järgi võib hüvitist maksta töötajale ning juhatuse liikmele (vt § 1). Hüvitise väljamaksmiseks peab tegema pädeva organi otsuse või korralduse (vt § 3).

Isikliku sõiduautona käsitletakse töötaja või juhatuse liikme kasutuses olevat sõiduautot, mis ei ole tööandja omanduses või valduses (vt § 1). Maksuvabalt võib hüvitist maksta otsuse alusel kuni 1000 krooni kuus isiku kohta ilma arvestust pidamata (vt § 6).

Vastava arvestuse pidamise korral (vt § 4) võib **iga tööandja** hüvitist maksta maksuvabalt neli krooni kilomeetri eest, kuid mitte üle 2000 krooni kuus hüvitist saava isiku kohta (vt § 5).

Vt ka

www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=1051814

Kas MTÜs ja SAs on võimalik vormistada töölähetusi?

Jah, on võimalik. Töölähetuste kord kehtib töölepingu alusel töötajale ja juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmele. Kulude hüvitamise määrad kehtestab tööandja kirjaliku otsuse alusel enne lähetusse saatmist. Lähetuskoht peab olema vähemalt 50 km kaugusel asula piirist, kus paikneb töökoht.

Töölähetusi ja nende kulude katmist reguleerib Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2000 määrus nr 453 ja töölepinguseadus. Valitsuse määrust on pärast seda korduvalt muudetud ja töölähetuse kulusid võib nüüd hüvitada ka teatud tingimustel kolmandatele isikutele.

Sõidukulud:

- üldkasutatav transport sõidupileti alusel
- isikliku sõiduauto kasutamine eelpooltoodud määruste alusel

1. juulist 2006 võib sõiduauto puhul, mis ei ole lähetusse saatva isiku omanduses ega valduses, hüvitada lähetuses kasutamiseiga otseselt seotud täiendavad kulud dokumendi

alusel, v.a. remondi ja hoolduskulud (vt RT I 2006, 34, 264).

Majutuskulud:

- riigisisesel lähetusel maksuvaba piirmäär 1200 krooni;
- välislähetusel maksuvaba piirmäär 2000 krooni.

Päevaraha:

- riigisisesel lähetusel alammäär 50, maksuvaba piirmäär 80 krooni;
- välislähetusel alammäär 350, maksuvaba piirmäär 500 krooni.

Tasuta toitlustamisel võib päevaraha vähendada kuni 70%. Muid kulutusi võib hüvitada kuni 35% päevaraha määra-st dokumentide alusel.

Vt ka

www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=1053241

Mis on erisoodustused? Kuidas neid makstakse?

Erisoodustused kuuluvad maksustava tulu hulka. Erisoodustuse maksud tasub MTÜ või SA, kes on erisoodustusi andnud.

Erisoodustuseks on töötajale antud igasugune kaup, teenus või rahaliselt hinnatav kingitus või soodustus.

Näiteks:

- eluaseme kulude täielik või osaline katmine;
- sõiduvahendite, sealhulgas ametiauto tasuta või soodushinnaga kasutada andmine tööülesannete või tööandja ettevõtlusega mitteseotud tegevuseks;
- lähetuskulude hüvitamine üle piirmäära;
- isikliku sõiduauto kulude hüvitamine üle piirmäära;
- kindlustusmaksete tasumine jms.

Erisoodustuste hulka ei kuulu tavaliselt palgaks või lisatasuks loetavad rahalised väljamaksed. Tööandja maksab antud erisoodustuste hinnalt tulumaksu ja sotsiaalmaksu (Tulumaksuseadus § 48).

MAKSUD

Tulumaksuga maksustatakse erisoodustused, juriidilise isiku poolt tehtud kingitused, annetused ja vastuvõtukulud, ettevõtlike mitteseotud kulud ja väljamaksed.

Mittetulundusühingutel ja sihtasutustel on võimalus saada maksusoodustusi. (Tulumaksuseaduse § 11). Tulumaksuseaduse kohaselt võivad maksusoodustusi saada heategevuslikud avalikes huvides tegutsevad ühendused. Tulumaksusoodustuste saamiseks peab MTÜ või SA olema Vabariigi Valitsuse korraldusega kinnitatud tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirjas.

Nimekirja koostamise kord on reguleeritud lisaks Tulumaksuseadusele Vabariigi Valitsuse 22. märtsi 2006 määrusega nr 279. Varasemast selgemalt on välistatud nimekirja kuulumast kutseorganisatsioonid, ettevõtluse toetamise organisatsioonid, ametiühingud ja poliitilised ühendused.

Nimekirja saamiseks tuleb asukohajärgsele maksuameti kohalikule asutusele esitada järgmised dokumendid: taotlus vormil TMIN (leitav www.emta.ee/?id=4561), asutamistsus või -leping, kehtiv põhikirj, kui seda pole veel registris näha ning eelmise majandusaasta aruande kinnitatud ärakiri, kui seda ei ole varem esitatud registrile või maksuametile.

Kui MTÜ või SA taotleb nimekirja kandmist 1. jaanuarist, siis peab ta esitama dokumendid asukohajärgsele maksuameti kohalikule asutusele eelneva aasta 1. augustiks; kui taotleb nimekirja kandmist 1. juulist, siis tuleb esitada dokumendid sama aasta 1. veebruariks.

Tulumaksusoodustused seoses vastavasse nimekirja kandmisega.

Nimekirja kantud ühendusele on maksuvabad (Tulumaksuseaduse § 49 lõiked 4 ja 6): kulgutused seoses külaliste või partnerite toilitustamise, majutamise, transpordi või kultuurilise teenindamisega, ühenduse poolt tehtud kingitused ja annetused mõningatel juhtudel.

Ettevõttele, kes annab soodustusi nimekirja kantud MTÜ-le või SA-le on maksuvabad kingitused ja annetused kogusummas, mis ei ületa kas 3% samal kalendriaastal sotsiaalmaksuga maksustatud summast või 10%

eelmise kalendriaasta kasumist (Tulumaksuseaduse § 49 lõige 2).

Eraisik võib samuti saada maksusoodustusi: tal on õigus maksustatavast tulust maha arvata nimekirja kantud ühendustele tehtud dokumentaalselt tõendatud kingitused ja annetused, kuid mitte rohkem kui 5% oma sama aasta tulust (Tulumaksuseaduse § 27 lõiked 1 ja 3).

Tulumaksu maksmise erijuhud on näidatud Tulumaksuseaduse 10. peatükis.
§ 48 Tulumaks erisoodustustelt;
§ 49 Tulumaks kingitustelt, annetustelt ja vastuvõtukuludelt;
§ 51 Tulumaks ettevõtlusega mitteseotud kuludelt.

Tähelepanu tuleb juhtida sellele, et praktikas eelistavad väga paljud ettevõtted kingituste ja annetuste tegemise asemel sõlmida ühendustega reklaamilepinguid. Sel juhul osutab ühendus ettevõttele reklaamiteenust (näiteks eksponeerides ettevõtte logo korraldatava ürituse toimumispaigas) ja ettevõtte ostab reklaamipinda. Selline kulu on ettevõtlusega seotud kulutus (reklaamikulu) ning nimekirjas püsimiseks tuleb reklaamiteenust osutada lepingu alusel turuhinnaga (§ 11 lõige 5)

Vastavalt Tulumaksuseaduse § 11 lõikele 4 ei kanta aga nimekirja mittetulundusühinguid ja sihtasutusi, mille põhitegevuseks on ettevõtlus või kes kasutavad ettevõtlustulu põhikirjavälistel eesmärkidel; samuti sellist ühendust, kes tegeleb asutaja või annetaja kauba või teenuse reklaamimise või sihtrühma kuuluva isiku kutsealase tegevuse või ettevõtluse soodustamisega (kui reklaamiteenust ei osutata just lepingu alusel turuhinnaga).

Seaduses sisaldab uus sõnastus rahvusvahelise kogemuse alusel koostatud loetelu tegevustest, mida ettevõtluseks ei loeta. Nendeks on trükiste väljaandmine, koolitus, teabevahetus, ürituste korraldamine, tegevus sihtotstarbeliste annetuste realiseerimisel, heategevusliku loterii või oksjoni korraldamine ning muud sarnased tegevused annetuste kogumiseks, kui selline tegevus ei ole ühingu põhitegevus. Ettevõtluseks ei loeta ka põhikirjalise tegevusega kaasnevat finantstulu saamist.

Kui ühing teenib tulu ka muul viisil kui eespool nimetatud, siis loetakse ettevõtlus ühingu põhitegevuseks juhul, kui üle poole tema tulust on saadud ettevõtlusest. Siiski, ka viimati nimetatud juhul võib ühing nimekirja jääda, kui ta ettevõtluse tulemist vähemalt 90% kasutatakse avalikes huvides.

Käibemaks

Kauba võõrandamist või teenuse osutamist kas tasu eest või tasuta käsitletakse käibemaksuseaduse tähenduses ettevõtlusena ja üldjuhul maksustatud käibemaksuga. Kaubale või teenusele tuleb lisada käibemaks ning riigile tasuda. Kui kaup või teenus osutatakse tasuta, tekib ikkagi käibemaksu tasumise kohustus (aluseks võetakse kauba või teenuse harilik väärtus).

Käibemaksu ei tule võõrandatavale kaubale või osutatud teenusele lisada, kui käive kalendriaasta algusest arvates on alla 250 000 krooni ja ühendus ei ole registreeritud käibemaksukohustuslaseks. Käibemaksuga ei maksustata teatud teenuste osutamist (tervishoiu-, sotsiaal-, turvakodu- ja koolitus-teenused, MTÜ poolt tasuta oma liikmetele osutatavad teenused), välisabi korras saadud tagastamatu abi teatud kauba müüki.

ARUANDED

Majandusaasta aruanne

Majandusaasta pikkus on 12 kuud. MTÜ-I tuleb üks allkirjastatud majandusaastaruanne esitada majandusaasta lõpule järgneva kuue kuu jooksul asukohajärgsele maksuameti kohalikule asutusele (loodetavasti 2008. aastast samuti registrile). SA-I on kohustus esitada see mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrile alatiseks säilitamiseks.

Majandusaasta aruandesse kuuluvad:

- tegevusaruanne, s.o. MTÜ või SA majandusaasta oluliste sündmuste kirjeldused, mis ei kajastu raamatupidamise aastaaruandes (RPS § 24);
- raamatupidamise aruanne, mis annab täpse pildi MTÜ või SA finantsseisundist, majandustegevuse tulemustest ja rahavoogudest;
- MTÜ-I revisjonikomisjoni arvamus või audiitori järeldusotsus, SA-I audiitori järeldusotsus.

MTÜ majandusaasta aruande allkirjastavad kõik juhatuse liikmed. SA majandusaasta aruande allkirjastavad nii juhatuse kui nõukogu liikmed.

Tulu- ja sotsiaalmaksu ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustuse maksete deklaratsioon (TSD)

Väljamaksetelt kinnipeetud ja erisoodustustelt arvatud tulumaksu ning väljamaksetelt ja erisoodustustelt arvatud sotsiaalmaksu kohta esitatakse asukohajärgsele maksuameti kohalikule asutusele väljamakse tegemise kuule järgneva kuu 10. kuupäevaks. Samaks tähtjaks tasutakse ka maksusummad. Blanketid on saadaval kohalikus maksuametis ja Internetis.

Käibedeklaratsioon (kohustuslik käibemaksukohustuslastele)

Kui maksustatav käive, välja arvatud kaubaimport, ületab kalendriaasta algusest arvates 250 000 krooni, on ühendus kohustatud nimetatud suuruses maksustatava käibe tekkimise päevast alates kolme tööpäeva jooksul esitama asukohajärgsele maksuameti kohalikule asutusele avalduse enda registreerimiseks maksukohustuslasena.

Käibedeklaratsioon esitatakse asukohajärgsele maksuameti kohalikule asutusele lähtudes käibemaksuseadusest ja sellest tulenevatest õigusaktidest. Deklaratsioon esitatakse ja käibemaks tasutakse maksustamisperioodile järgneva kuu 20. kuupäevaks. Blanketid on saadaval maksuametis ja Internetis.

Saadud kingituste ja annetuste ning nende kasutamise deklaratsioon (INF)

Vormi INF4 esitab Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirja kantud MTÜ ja SA saadud kingitustelt ja annetustelt järgneva aasta 1. veebruariks. Kingituste, annetuste ning muude tulude kasutamise deklareerib nimekirja kantud ühendus vormil INF9 järgneva aasta 1. juuliks.

Aruannete ja deklaratsioonide esitamisel ja parandamisel on mugav kasutada E-maksuameti teenuseid. Selleks tuleb sõlmida maksuameti kohalikus asutuses vastav e-teenuse leping.

Voldiku valmimist toetas

enterprise estonia

ettevõtluse arendamise sihtasutus

Tasuta konsultatsioonid maakondlikes arenduskeskustes:

**HARJU ETTEVÕTLUS- JA
ARENDUSKESKUS**

656 6641, 656 6522
mariliis@hedc.ee, helen@hedc.ee
www.hedc.ee

SIHTASUTUS TUURU (Hiiumaa)

462 2802
aivi@tuuru.edu.ee
www.tuuru.edu.ee

IDA-VIRU ETTEVÕTLUSKESKUS

339 5610
info@ivek.ee
www.ivek.ee

**JÕGEVAMAA ARENDUS- JA
ETTEVÕTLUSKESKUS**

776 8060
info@jaek.ee
www.jaek.ee

JÄRVAMAA ARENDUSKESKUS

385 2365
arenduskeskus@jarvamv.ee
www.jarva.ee/jak

LÄÄNEMAA ARENDUSKESKUS

473 5538
info@lak.ee
www.lak.ee

LÄÄNE-VIRU ARENDUSKESKUS

325 8028
arenduskeskus@l-virumv.ee
www.arenduskeskus.ee

PÕLVAMAA ARENDUSKESKUS

799 8958
pak@polvamaa.ee
http://pak.polvamaa.ee/

**PÄRNUMAA ETTEVÕTLUS- JA
ARENDUSKESKUS**

445 5555
keskus@parnumaa.ee
www.keskus.parnumaa.ee

**RAPLAMAA ARENDUS- JA
ETTEVÕTLUSKESKUS**

489 4121
raek@raek.ee
www.raek.ee

**SAAREMAA ETTEVÕTLUSE
EDENDAMISE SIHTASUTUS**

452 0570
info@sees.ee
www.sees.ee

TARTU ÄRINÕUANDLA

742 8402
bas@tartu.bas.ee
www.tartu.ee/arinouandla

VALGAMAA ARENGUAGENTUUR

767 9800
valgamaa@arenguagentuur.ee
www.arenduagentuur.ee

VILJANDIMAA ARENDUSKESKUS

433 0446
save@viljandimaa.ee
www.viljandimaa.ee/arenduskeskus

VÕRUMAA ARENGUAGENTUUR

786 8367
vek@mv.verro.ee
www.vaa.ee/go.php

Kasulik info:

EESTI MITTETULUNDUSÜHINGUTE JA SIHTASUTUSTE LIIT

630 9630 • info@ngo.ee • www.ngo.ee/teabekeskus

www.riigiteataja.ee

www.emta.ee

www.easb.ee

www.finance.ee

www.rmp.ee

www.aktiva.ee

roheline trükiis